

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Egressy-utca 27-ik sz. a I-ső kör), a Lux-féle házban van, hová a lap ugy szellemi, mint anyagi részét illető minden közlemény intézendő.

BÁCSKAI ELLENŐR.

Társadalmi, közművelődési, szépirodalmi és közgazdászati közlöny.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva és vidéken postán küldve:
Egész évre . 6 frt — kr.
Félévre . 3 frt — kr.
Negyedévre . 1 frt 50 kr

Egyes szám ára: 10 kr.

Megjelenik hetenkint kétszer: (vasárnap és csütörtökön.)

Csak bérmelettel levelek fogadtatnak el s kéziratok nem adatnak vissza.

Háromhasábos nyilttér sora 20 kr.

Közeledik a tél.

A szülők rettegve gondolnak a tél közeledésére; mert hiszen ezzel együtt jönnek a halál kegyetlen ügynökei is: a difteritis, a kanyaró, a vörheny, stb. Mindmegannyi öldöklő ellenségei az ártatlan kisdedeknek. Ébren kell tehát lenni, nehogy a baj váratlanul és készületlenül leljen meg bennünket. A szülők gondoskodjanak első sorban gyermekeik jó és célszerű ruházatáról, hogy a zord időjárás károsan ne hasson rájuk. Gondoskodjanak jó táplálékról és tisztaságról, melyek mindmegannyi feltételei az egészségnek.

Sajnos, hogy a nagyközönség a hatósági óvintézkedéseket rendszeresen kijátsza s az orvosoknak a járványok elterjedésének megállítására irányuló mindennemű törekvéseit meddővé teszi.

A gyermekek elkülönítése, legtöbb esetben a szülők makacssága és tudatlansága folytán, ki nem vihető. Hiába inti az orvos a szülőket, hogy a baj ragályos; de sok tudatlan szülő ezt csak ijesztésnek veszi. Igaz, hogy sok esetben mentek maradnak a többi gyermekek, de hányszor áll be ama szomorú tény, hogy egy beteg gyermektől a család valamennyi gyermeke meg lesz fertőzve. Ekor iszonyodva látja a szülő hibáját; de iszonyuan is lesz e miatt büntetve — legdrágább kincsének, gyermekének elvesztésével. Ép ezért nem lehet eléggé hangoztatni, mennyire szükséges a beteg gyermeknek elkülönítése az egészségesektől! Eme elkülönítést minden körülmények közt a legnagyobb szigorral, sőt

végző esetben karhatalommal kellene végrehajtani.

A tanító az iskolában ne csak a gyermek szellemi, hanem testi fejlődésére is legyen figyelemmel. A gondos tanító azonnal felismerheti, ha a gyermeknek baja van. Ha lázas, köhög, rekedt vagy torkára panaszkodik a gyermek, küldje azonnal haza. Csak ez által lehet elejét venni annak, hogy a fertőző bajba esett gyermek iskolatársait meg ne fertőzze; mert ha addig várunk, míg a gyermek már teljesen beteg s még mindig ott ül tanuló társai között, akkor mindennemű övrendszabály eredménytelen marad. Ez annál is inkább tekintetbe veendő, mivel a szegény sorsu szülők, kik egész napon át munkában lévén, nem láthatják gyermeiket s így nem is vehetik rajtuk észre a megbetegedés kezdődő jeleit; de másrészt ismeretük sem terjed sokszor annyira, hogy azt felismerhesék. Csakis a tanító, a ki folyton érintkezik a gyermekekkel, ismerheti ezt fel ideje korán.

Az iskola helyiségeit jól fűteni, szellőztetni kell; 16 R. foknál kevesebb, merénylet az egészség ellen; miféle tanító, nevelő az, a ki nem tudja, hogy az élet szellemi vidorságának, fogékonyságának kifejtéséhez a kellő meleg és jó levegő elengedhetlen feltétel.

Ne merészelje a tanító a megszabott időn túl a gyermekek tömegét iskolában tartani, 6-10 éves gyermek 2-3 órán tul haszonnal ugy sem foglalkozhatik: mért nyugtáznék le a lelket, testet indokolatlanul.

Legyen mindenkinek — hivatása és hatásköréhez mérten — szent kötelessége a kisdetek egészségéről gondoskodni, mert ez által sok ember élet volna ily módon megtartható a társadalomnak, a közjónak és a hazának. Már pedig a társadalomnak hasznos tagokra, a hazának erőkre és jó hazafiakra manapság is ép oly szüksége van, mint volt akkor, mikor a legnagyobb magyar azt mondta: „Oly kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosnak is meg kellene bocsájtanunk!”

Chigagótól New-Yorkig.

Irta: bajsai dr. VOJNICH OSZKÁR.
(Folytatás)

Szeptember 15-én délután 3 órakor távoztunk el a Grand Trunk vasutal, a 16 napi ittartózkodásunk alatt kedvessé vált kedélyes Chicagóból, három telt vonat indult el, pár pernyi időközben, egymásután New-York felé.

Niagara szept. 16.

Délelőtt 11 órakor értünk ide, az eső miatt csak délután két óra után kezdhettük meg vándorlásunkat, mielőtt a látottakat elmondanám előrebocsájtok kis földrajzi adatot a Niagaráról. A Niagara folyó lefolyása a négy nagy nyugati tónak (Erié, Huron, Michigan és Superior) 36 angol mtfd hosszán 100 métert esik, 24 angol mtfdnnyire az Erié tóboli eredetétől vannak vizesései. Az első két mértföldön sebes a folyása, majd amint Grand Island által két ágra lesz osztva, meglással, a szigeten alul 2 és fél angol mtfd széles, körülbelül

A „BÁCSKAI ELLENŐR” TÁRCÁJA.

A két testvér.

Két fény vonul pályámon át,
Két szép testvér, két jó barát,
Pajzán egyik, másik komoly:
A néma köny és a mosoly.

Soha se hagytak egyedül,
Egyik sirt, másik nevetett,
Nevetni kell az életet.

Midőn letörölöm könnyeimet,
Derülten jön testvérem,
S mennyit mond egy néma köny!
Vagy egy mosoly mely lopva jön.

Boldog kit e kettő követ
Függöny vagy ciprusok megett,
Ma a két testvér niucs sehöl,
Eltűnt a köny, el a mosoly.

Nem! túl a siron is követ
Kisérve feun a szelleme,
Hol mind a kettő össze jön
S együtt mosolygnak oda fön.

Hiador.

Halottak napján.

„Számítsd össze, mennyi örömet láttak
óráid, számítsd össze kiutól ment napjaid
és tud meg: akármí voltál, — jobb nem
lenni.” (Shakespeare.)

Nincs idő az emberi életben, mikor jobban egyesülnek hangulatban, mint a halál ünnepén.

Az ember küzd, fáradozik a megélhetés iránt való küzdelemben, ember ember ellen támad, de halottak napján, a sirkertben elsimulnak az élet küzdelmei, mindenki az emlékeztetnek, kimult kedves emlékének él.

Van-e ember, akinek halottja ne volna a sirkert-béke-küzdő? Egyik ember nevéét a másik gyermekét, rokonát, barátját gyászolja az özvegy férjének sirhalma fölött zokog, az árva születlenül bolyong a fejfákkal beültetett sirkertben, s mikor kigyulnak a mécsvilágok s pislogó fényükkel megkezdik a küzdelmet a sötétséggel — kigyul a kegyelet lángja, hogy halvány világával egy bágyadt sugarat vessen arra a multra, amit azoknak a szeretete töltött be valamikor édes meleggel, akikről ma már csak egy fájó emlék, — egy szürke hant regél.

Aztán ismét kialszik a mécs, s a komor őszi homály ismét urrá lesz a sirok hazájában ismét kialszik a kegyelet szikrája s a nehéz köd: az élet, fullasztó nyomással veszi át ismét birodalmát.

Leborul a hívő a hantra, s feldiszíti kegyelete illatos symbolumával, a koszorúval.

A koszoru csak ugy jelenti az életet, mint a halált.

Koszoru van a menyasszony fején: egy

uj, egy boldogabb élet mosolygó virágos határáként.

Koszoru van a koporsón s nyiló virágival is az enyészetről regél.

A koszoru, amit a sirra teszünk, egy égis ható kiáltás, egy kétségbeesett szabadkozás a mulás lesújtó eszméje ellen; új életre lépünk emléke följedezésével a nyugvó kedvest.

Mennyi magasztosság van abban a kegyeletben, a mivel az emberiség halottjai iránt viseltetik; mennyi jóságot, mennyi szeretetet, tevékenységet, vágyat, illuziót, szerelmet takarhat egy ilyen kis virágos halom, azt csak az értheti meg, a ki szeretett és szeret.

Le hull a lomb, elszáll a madár, meghül a rög, le száll a köd . . . elhal a vágy, elszáll az élet, meghül a szív, elhamvad a láng, leszáll a nyugalom . . . s az ember tovább küzd, vágyik, remél, hisz, szeret, hogy kérdemeljen pár hervadó virágot, fonnyadt levelet sirkövére.

Ünnepeljük meg tehát a halottak napját. Koszoruzzuk meg s könnyeinkkel áztassuk meg ama sirokat, melyek békés otthont nyújtanak szeretteinknek! Legyen, ez a nap a hála, kegyelet és emlékezet ünnepe.

15 méternyire eredetétől ismét megszűkül a folyó az ár mindsebésebbé válik mignem az esést eléri, közvetlenül az esés előtt Goat szigete által ismét két ágra oszlik a folyó meder, jobbra attól 322 méter széles és 50 méter magas amerikai esés van, balra a hajlatában 915 széles és 48 méter magas Canadai vagy Horseshoe (patkó alakú) esés. 425000 négy-szög méter víz esik le percenként a két víz-esésen amelyből körülbelül $\frac{9}{10}$ rész jut canadai esésre.

Az esések alatt 300—380 méterre szorul össze a folyó kétfölddel tovább már csak 240 méter szélessége, a forgónál az óriási víztömeg 76 méterre szorul össze, csak Hewitonnál lesz a meder szélesebb és a víz folyása csendesebb.

A Niagara folyó melletti városnak (Niagara Falls) 6000 lakosa van, évenként körülbelül 400000 ember látogatja meg a Niagara-t.

Az amerikai vízesést a prospect pointról, a patkóalaku vízesést Goat szigetéről (az amerikai partról) és a canadai partról láttuk felülről, majd a kis «Maid of the Mist» hajóval a patkóalaku vízesésnek csaknem a lábáig hajóztunk, az erősen hullámzó vízárban ugyan csak táncolt a kis hajócska; miután a balpart erősebb vízárjával nem akarja felvenni a küzdelmet az ellenkező oldalon hatol fel visszafelé leviteti magát az ár által mindaddig amíg a csendesebb mederben meg nem fordulhat. Ezután a vízhatlan ruhákba öltözködve leereszkedtünk az elewatoron a canadai vízesés lábához, majd egy mesterségesen készített alaguton át egy altanyra jutottunk, pár arasztnyira előttünk zuhant le a víz, az erős légnyomástól alig tudtunk lélekzetet venni, a víz-esés okozta, a dörgő hangtól pedig nem értettük egymás szavát. Így jól megnézve minden oldalról a két vízesést úgy találtam, hogy az amerikai mindjárt kezdetben megtörve a sziklákon, szilajnak néz ki míg a canadai méltóság teljesebb ennek víztömege zöld színt megtartva hajlik át az utolsó sziklán és simán zöldfalként éri el az első akadályt itt, azután miként amaz milliós vízcsapra oszlik. 1829-ben lebecsülték a canadai vízreszen egy elmerülésre szánt hadi hajót, anélkül hogy sziklát ért volna, érkezett az lent meg, ez mutatja a víztömeg vastagságát. A felső canadai rapidákat a Goat szigettel és egymás között hiddakkal összekötött 3 testvér szigetről láttuk; az itt óránként 30 angol méternyi sebességgel folyó víz mintha orkán korbácsolta volna fel habhegyek alakjában közeledik eséséhez. A Whirlpool rapidáknál a 90 méter széles mederbe szorult víztömeg közepén 6—7 méterrel magasabb mint szélein. Blondin és azóta többen feszítették ki e helyen kötelüket és azon átsétáltak, rosszabban jártak néhányan azok közül akik hordóban kísérelték meg az átjutást a Whirlpool rapidákon. A Whirlpool rapidákon alul a folyam derékszög alatt jobbra fordul, a víznek balparttói visszautódásától itt erős forgók (Whirlpool) képződnek.

A Niagara 3 hid vezet át, úgy mint a Whirlpool rapidák fölött, két vasúti és a víz-esések alatt egy kocsis és gyalog közlekedésre szolgáló, mind a három láthatólag merész szerkezetű, de azért erős és miként az amerikai vashidak legtöbbje, mester alkotás.

Niagara, szept. 17.

A csinos uyara'ók és szállodákból álló Niagara városának utcáin sorjával vannak a bazárok, a sétáló közönség csaknem folytonos ostromnak van kitéve, a tegnapi esős időben csak a bazár tulajdonosok álltak ki üzleteik elé, ezeknek csalogatásaira nem igen hallgatam, ma a szép napos időben előbujtak a csinos elarusító leánykák is, amint észrevettük megjegyzéseinken, hogy nem vagyunk angolok, csaknem mindenütt előállott közülük egy és ilyen szavakat intézett hozzánk: Ich kann deutsch sprechen, (olvassd: deutsch szprechen) was willst du? hasst du schon Bilder vom Niagara Falls? stb. Ezelőtt két hónappal nem tudtam volna ilyen kedvesen rossz német csalogásra más feleletet adni miut mindeniktől venni valamit, ma már olcsóbban is megtudtam menekedni, a szerint amint inkább szép volt a kis lady, vagy rosszabb beszédje által kedve-

sebb, angolul e válaszok egyikét kapta: yon is nice lady! vagy yon speak gut german! Az amerikai vízesés felszálló vízcsapján ma egy a vízesés lábáig terjedő szivárvány volt látható, a sárga vörös vonal mély sávolként hatolt be a fehéren izzó vízpárákba, megfestve egy darabon a barna sziklákat is hasonló színnel.

Négy óraker délután vasuton az Erie tó mellett (a Niagara e tóból veszi eredetét) tekvő Buffalo városába tettünk kirándulást, az aszfalttal burkolt széles utcákkal bíró köbök épült város csak az utcákat keresztül kasuljáró vasúti vonalait miatt emlékeztet az amerikai városokra, különben belvárosa egészen hasonló egy modern európai városhoz.

(Folytatás következik).

Fedeztetési állomások 1894-re.

A fedeztetési állomások szervezésére kiküldött bizottság, a beérkezett kérvények alapján, a jövő évi állami fedeztetési állomásokat megállapította.

Alább közöljük az idej és jövő évi állomásokat s egyben állomásonként az idej állagos fedeztetési eredményt.

Állomás.	1893-ban		1894-ben mén
	ár méter	Fedeztetési állomás	
Ada	2	40	2
Almás	2	64	2
Apatin	2	42	2
Baja	5	46	5
Bikity	2	43	2
Beresztovác	2	17	2
Bulkesz	2	58	2
Bukin	2	50	2
Cservenka	2	45	2
Csonopla	2	45	2
Dautova	2	40 1/2	2
Doroszló	2	32	2
Feketehegy	2	36	2
Filipova	2	15	2
Gákova	2	27 1/2	2
Gajdobra	2	54	2
Hódságh	2	37	2
Jankovác	3	44	3
Járek	2	38	2
Katymár	2	32	2
Kernyaja	2	54	2
Kula	2	30	2
K.-Hegyes	2	42	2
K.-Kér	2	63	2
Madaras	2	51	2
Mélykut	2	41	2
Mohol	2	32	2
Ném. Palánka	2	47	2
Ó-Becse	3	46	3
Ó-Kanizsa	4	40	4
Ó-Kér	2	54	2
Ó-Morovica	2	61	3
Ó-Verbász	2	36	2
Pacsér	2	36	2
Petrovoszelió	2	39	2
Rigyica	2	36	2
Rác-Militics	2	46	2
Szabadka	7	34	7
Szent-Tamás	3	58	3
Sztanisits	2	39	2
Szeghegy	2	53	2
Szóna	2	30 1/2	beszűntetve
Temerin	2	73	3
Torzsa	2	50 1/2	beszűntetve
T.-Földvár	2	46	2
Titel	2	22	beszűntetve
Uj-Szivac	2	52	2
Uj-Soóvé	2	66	2
Uj-Verbász	2	45	2
Ujvidék	2	36 1/2	2
Veprovác	2	47	2
Zenta	8	59	8
Zombor	4	47	4

Uj állomások Topolya 2 ménnel, Turia 2 ménnel. E szerint 1894-ben lesz 52 állomás 127 ménnel.

Színház.

Szombaton, okt. 28-án „Zampa” opera Heroldtól került színre és pedig meglepő sikerrel. Hunfi (Zampa) kellemes tenorjával bebizonyította, hogy képzelt és értelmes zene-értő énekes. A recitativokban oly biztonsággal mozgott, hogy megirigyelhetné volna akár-melyik opera tenorista is. Bácskay Julesa (gr. Alfonzó Monza) ma — úgy látszik — nem volt disponálva, mert úgy játéka mint az éneke is egy kissé erőltetett és szintelen volt. Szendő Anna (Camilla) szép mezzó-sop-rán hanganyaggal bír, mely azonban még igen sok csiszolásra szorul. Benkő Etel (Ritta) bár kissé halvány registerü de igen kellemes hanganyaggal rendelkezik a mely igen jól van iskolázva. Szép trillerjeit és staccátóit a nagyszámu közönség megtapsolta. Ábray Aranka, mint márványara (szobor), bájoló vult. Juhász (Dandoló) és Antal (Dániel) szintén dicséretesen működtek közre. A kar pedig kitűnően viselte magát. Általában az előadás eléggé tisztességesen folyt le s úgy a rendezés mint a praeciz betanítás: Rakodczay Pál szinigazgató és Tombor Aladár karnagy ügyes és gondos kezére vall. A zenekar is meg állta helyét s különösen feltűnt az ujonnan szerződött két klarinetista tiszta csengésű játéka.

Vasárnap, okt. 29-én a fővárosi életből merített „Próbaházasság” került színre. Már a címe is megfelel a mai társadalmi szellemnek, mert ma már igen nagy azok száma, kik próbát tartanak a házasságból, próbára tevén az „imádott” édes atyjának bugyellárisát. Benkő Etel (Biri) pompásan adta szerepét, s a „sötétben” című pikáns kuplé-jával zajos tapsot aratott. A többi szereplők is — kivéve Biharit (Kanócz Gyuri), ki csapni valóan adta szerepét — jól játsztak s a közönség sokat nevetett és tapsolt. — És most Rakodczayhoz az igazgatóhoz szólunk. Van ennek a minden darabból összetakolt „fővárosi életkép”-nek egy megrovásra méltó részlete, (mert az illető részlet eredetileg nincsen a darabban) s ez az, hogy abba minden helyes ok nélkül nagy hazánkiát, Kossuth Lajost is belehozzák. Oly ügyetlenül s minden kegyelet nélkül történik ez, hogy az ellen minden józan eszű, becsületes magyar embernek, még ha politikai tekintetben ellenlábas is Kossuthnak, tiltakoznia kell. Ugyanis a darabban szerepel egy 28 éves semmirevaló fiatal ember (Szikora Márton), ki egy 51 éves asszonyt csak azért vett nőül, hogy a mellett dolog nélkül, kényelmesen élhessen. Ez a legcudarabb jelenet az egész darabban és ezzel énekelletik néhány frivol kuplé után a Kossuth nótát. No ha ez sem sértő nagy hazánk fiára, hát akkor mi sem az. Kossuthnak roppant érdemei vannak, ő mindig példányképe volt a munkásságnak (most is 91 évet meghaladó kora dacára dolgozik s így szerzi meg kenyérét), Kossuth tisztessége családjának életét: miként jut tehát ahhoz a sértéshez, hogy az ő tiszteletreméltó nevét egy kacagató pikáns szindarabban a legsilányabb szerep képviselője hozza be? Ha már meg kell annak lenni, elvárjuk Rakodczay hazafiságától és finom izlésétől, hogy a Kossuth nótát jövőre Bokor István, becsületes öreg paraszt gazda emberrel fogja énekelletni, ki 48—49-ben Kossuth alatt honvédeskedett, vagy pedig énekelje Patonai Bódog a becsületes mészáros. Különb az lenne a leghelyesebb, ha a közönség nemcsak nem követelné, de meg sem engedné, hogy Kossuth Lajos dicső képe ilyen selejtes keretbe,

milyenül ez a darab szolgál, — foglaltassék.

Hétfőn oktb. 30-án a „Nagymama“ eredeti vigjáték adatott. A vigjáték, mely a nemzeti színpadon állandóan állja a sorát, nagy tetszésben részesült s tulzást nélkül constatálhatjuk, hogy az eddig előadott szindarabok közül ez volt a legsikerültebb. Maga a darab gazdag csattanos regényes epizodokban, s van néhány jelenete, a mely megragadó, költői s valóban gyönyörködtető hatása. A szerepek jó kezében voltak. Törökne (Szeremi grófné) a címszerepet megnyerő, igazi bensőséggel ábrázolta. Értelem és érzelem jellemezték minden jelenését. A régi jó időkből tárt előnk egy tiszteletre és szeretetreméltó „nagymamá“-t. Mint a szintársulat egyik legtehetségesebb drámai tagjától jogosultsággal várhatjuk a leghelyesebb alkotásokat. Hahnel Aranka (Mártha) ma egészen elemében volt és sok igyekezettel és elbájoló roultinnal játszta szerepét. Róla bátran elmondhatjuk, hogy ő minden tekintetben a társulatnak figyelemre méltó képességekkel megáldott tagja. Benkő Etel (Piroska) kis szerepében kedves jelenség volt. Kantay Teréz (Seraphine) és Fehérvári (Todorka) alakításukat finom komikum jellemezte s sok derűségeit idéztek elő. Előnyösen nyilatkozhatunk Fűredi (Ernő) és Mátray (Örkényi) alakításáról is. Bihari (Kálmán) ma nem zavarta az összejáték benyomását, Ferenczinek pedig (Kosztá) a tábori lelkész szerepe nem való.

Irodalom.

— **Előfizetési felhívás** Mártonffy Imre „Elbeszélések“ című füzetére. Ara 1 frt (2 korona.)

Tíz évi csendes, zajtalan munkálkodás után egy kötet elbeszéléssel lépek a nagyközönség elé. A lapokban elszórtan megjelent elbeszéléseimből a javarészt válogattam ki, s nyugodtan bocsátom ugy a kritika, mint az olvasó közönség ítélete elé.

Az előfizetéseket postautalványon kérem alantírt címre beküldeni.

Tanítók félárban 50 krajcárért rendelhelik meg.

Gyűjtőknek 5 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálók.

Ujpest, 1893. év október 30-án.

MÁRTONFFY IMRE.

— **A Pallas Nagy Lexikona** füzetes kiadásából megjelent a 47. és 48. füzet, vagyis a IV. köt. 2. és 3. füzete. A 47. füzethez külön mellékletül van csatolva a Bútorok II. lapja, 7. régi magyar XVI- és XVII. századbéli bútor igen szép könyomatú rajzával, melyek egyaránt dicsérik a régi magyar bútor ipart; a másik melléklet a Bükffa, míg a harmadik Chicago tervrajza, oly szép kivitelben, aminőt a német Lexikonok alig mutatnak föl. A szöveget 20 ábra díszíti. A 48. füzet mellékletei a Bútorok III. lapja, Thék Endre budapesti asztalos gyárában készült 6 modern magyar bútor rajzával, továbbá a Cetek és a Chicagói Columbus kiállítás képe, ez is szép színnyomatban. A szövegben 8 ábra van. A Pallas Nagy Lexikona megrendelhető minden könyvkereskedésben füzetenként 30 kr.-jával, vagy kötenként 6 frttel.

Helyi és vidéki hírek.

A mai szent ünnep miatt lapunk egy nappal előbb jelent meg.

— **Egy szép asszony halála.** Jankovich Aurél volt főispán elvált neje, pacséri Szutsits Leona, Bácsmegeye ünnepeit szépsége, a magas irdalmi műveltségéről általán ismert, fenn költ szellemű úrnő f. évi október hó 27-én pacséri kastélyában váratlanul elhunyt. A legutóbbi két éven át Szegeden lakott, hol fényes szalonjában az előkelő közönség állandó kedvence, s az összes jótékony nőegyesületek legbuzgóbb tagja volt. A t i k k a s z t ó n y á r e l ő l p a c s é r i k i e s kastélyába költözött, augusztus elején hagyományba esett, s amely részvéttel értesültünk súlyos betegségéről, ép oly örömmel vettük az értesítést, hogy a veszélyen immár túl van. Tíz nap előtt azonban állapota hirtelen rosszra fordult, a hagymáz ujult erővel lépett fels a leggondosabb ápolás dacára melyben egyetlen nővére Birkássné szül. Szutsits Adrienna úrnő annyi gyengédséggel s önfeláldozással részesíté, megmentése nem sikerült. Pacséron október 28-án beszenteltetvén, Szabadkára szállítottat s október 29-én vasárnap d. u. óriási közönség részvéte kísérette sírjába. A nagy számú vidéki előkelőségeken kívül jelen volt Szabadka összes intelligentiája, ezernyi és ezernyi ember. A gyászmenetet egy virágos kocsin nyitotta meg, elhalmozva szebbnél-szebb koszorúkkal, majd a négyfogatu gazlagon ékített gyászkocsi következett beláthatlan hosszú kossorral. A szalaggal ékített koszorúk közül a következőket jegyezhetjük fel: a boldogultnak gyermekeitől: „Felejthetlen jó anyáknak — Adriana, Leona, Margit“; — Birkáss sz. Szucsits Adriennétől: „Holtomig siratlak Leonkám — boldogultan testvéred“; — özv. Giefing Vinczénétől: „Leonának, az én legkedvesebb rokonomnak — Szida nénédétől“; — özv. Mukits Jánosnéétől: „Feledhetlen kedves rokonomnak — özv. Mukits Jánosné“; — Millassin Miklósától: „Isten veled feledhetlen Leonkám — Lálíkád“; — özv. Szalmási Gyulánétól: „Szeretett Leonkámnak — Róza tanteja“; — Lobmayer István kir. főügyész és nejétől: „Szeretett Leonkámnak — Nina néni és Pista bácsi“; — Mácskovits Leontintól: „Mély részvéttel Mácskovits Leontin“, — Özv. Szalmási Ferenczától: „Szeretett Leonámnak — Berta“ — Ifj. Vojnits Sándor és nejétől: „Mély részvéttel — Szilárda és Sándor“ Özv. Parcsetch Félixától: „Felejthetlen jó Leonámnak — Klári néni és családja.“ — Knoll Alfréd és nejétől: „Forrón szeretett Leonáknak Ilona, Alfréd,“ továbbá: „Mély részvéttel — Leovits család“ — „Forrón szeretett Leonáknak — Polyakovits család.“ — „Őszinte részvéttel — Vojnits Szemző Jozsefa,“ — „Mély részvéttel — Bicskey Vojnits Mária,“ — Szeretett Leonáknak — Jelmann család“ „Mély részvéttel — Piukovits József.“ — Ugyancsak díszes koszorukat helyeztek a ravatalra: Gábry László és családja, özv. Jankovits Mihályné, Vermes Nándor, Vojnits H. Antal és családja, Vojnits Oszkár, id. Vojnits Sándor, Rohonczi Lőrinc és többben, kiknek elsorolását s a számtalan szürgöny és részvétlevelé kiemelését lapunk tere meg nem engedheti. Nyugodjék békével a kedves elhunyt, s övéinek mély bánatát enyhítse az imposansan nyilvánult mély részvét.

— **Előléptetés.** Karvázy Pál m. kir. honvéd hadnagy s városunk szülötte főhadnagygyá lett előléptetve. Üdvözljük!

— **A magyar színészetnek** ismét gyásza van, Szothmáryné szül. Farkas Luiza a nemzeti színház oszlopos tagja, október hó 28-án, életének 75. évében jobblétre szenderült. Az

egyszerű, igaz, nemes művészet egyik legkiválóbb alakját veszítette el benne. Nyugodjék békében!

— **Antunovic Máttyás** a szabadkai népoktatásügy reformálása körül kifejtett buzgalmáért, hír szerint az aranyarkantyús rendvitézkötésével fogják kitüntetni; mely alkalmából a „több tanító“ fáklyás menetet rendez tiszteleére; az aspiransok egyike pedig egy hosszú fülű kereszties bőrébe kötött aguarell festésű albumot nyújt át majd az ünnepeletnek. (Beküldetett.)

— **Császka György** kalocsai érsek, néhai dr. Haynald Lajos bibornok-érseknek Munkácsy Mihály által festett, 12.000 frt értékű képét a magyar tudományos akadémiának ajándékozta, melynek felolvasó termében oktb. 30-án Fraknoi Vilmos c. püspök emlékbeszédet tartott Haynald felett.

— **Zentán** az 1849. év február hó 1-én és következő napjain ártatlanul kivégzett zentai lakosok közös sírja fölé az áldozatkész emberbarátoktól begyűlt pénzen beszerzett díszes emlékkő a zentai felső temetőben felállítatván, az november 1-én Mindenszentek napján d. u. 4 órakor fog ünnepélyesen felszenteltetni.

— **A Hortobágy zár alatt.** A m. kir. földmivélségi miniszter elrendelte, hogy — miután a takonykór a Hortobágyon levő lovak között járványosan fellépet — az ott tartózkodó lovak ne szállitassanak el azok egymással ne érintkezzenek, sőt még a Hortobágyon keresztül ló-szekérrel sem szabad járnai. E tilalom 60 napra, tehát f. év december 21-igl terjed.

— **Szomorú hír a leányoknak.** Lelkiismeretes háli tudósítónk jó előre figyelmezteti azokat, a kiket illet, tehát mindennek előtt a tánc kedvelő ifjúságot, hogy a jövő évi farsang nagyon rövid lesz. Hamvazó szerda febr. 7-re esik, vagyis a farsang mindössze 31 naphól fog állani, Jó lesz tehát igyekezni, mert a ki fejkötő alá nem jut a farsangban, az kénytelen lesz — a bőjtben is farsangolni.

— **Egy koldus utolsó kívánsága.** Bécs egyik kerületében a napokban egy koldus halt meg, kit végrendeleti óhajához képest hatlovas kocsin temettek el. Ezt a nagy fényűzést annál inkább megengedhette magának mivel a szegény koldus nem kevesebbet mint 40.000 frtot hagyott hátra!

— **Altisztek a honvédségnél.** Európában minden hadseregnél az altiszteket minél tovább tartják szolgálatban. Legtöbb helyütt az altisztek anyagi helyzetének javítása által törekkenek e kérdés megoldására. Nálunk is szükségesnek tartana a honvédelmi miniszter ily intézkedéseket, tekintettel azoaban az ország pénzügyi helyzetére, egyelőre csak kisebb mérvű eszközök alkalmazását vette tervbe.

Ennélfogva a már most is külön alkalmazásokban levő altisztek közt felosztot jutalomdíjas helyeken kívül minden gyalog és lovasszázad részére egy-egy összesen tehát négyszázharminchért ily helynek rendszeresítését vette célba.

— **A szegedi államfogház áthelyezése.** Az igazságügyminiszter elhatározta, hogy az évekkel ezelőtt Vácraól Szegedre áthelyeztetett államfogházat ismét Vácra teszi át. Az államfogház számára a teleket már megis vásárolták.

— **Zár alá helyezés.** A földmivélségi magy. kir. miniszter az ó-sztapári szőlőket a phylloxera fellépte folytán zár alá helyezte.

— **A sertés hizlalók liferansa.** Tumbász Miklós városi bizottsági tag és ismert sertés-kereskedő paklizása a kisebb sertés hizlalók között nagy izgatottságot szült. Tumbász a helyb. rendőrség előtt azt vallotta, hogy oktb. 26-án Ujvidékre menet a pénztárcáját, melyben 25.000 frt készpénz és 4000 frt értékű

váltók voltak, a vasuton zsebéből kilopták s ő ez ügyben az ujvidéki rendőrségnél nyomban jelentést is tett. Ez az állítása azonban az ujvidéki rendőrségnek távirati értesítése folytán valótlannak bizonyult s ennek az alapján a helyb. rendőrség Tumbászt letartóztatta és további eljárás végett a szabadkai kir. ügyészségnek adta át, a hol jelenleg fogva van. Tumbász a helyb. kisebb sertészhizlatóknak mintegy 30.000 frttal, bécsi sertéskereskedőknek pedig körülbelül 20000 frt készpénzel tartozik. Ebben a cifra ügyben a helyb. pénzügyintézetek nincsenek érdekelve. Tumbásznak van ugyan egy 5000 frtos váltója egyik helyb. pénzügyintézetnél, de azt fia hélfőn d. e. rendezte, hogy a szép summa pénzt honnan vette, nem tudjuk. A vizsgálatot Bogaromy János kir. törvényszéki vizsgáló bíró erélyesen vezeti s van remény, hogy már legközelebb a való ki fog derülni.

— Anglia állatállománya Az 1891—93. évben megejtett állatszámolások a következő eredményt adták:

Szarvasmarha.	Juh és bárány.	Sertés.
a	r	b
1891-ben 6,852,821	23,732,568	2,888,773
1892-ben 6,944,783	28,735,304	2,137,859
1893-ban 6,700,676	27,280,334	2,113,530

Ezen adatok szerint az itt felsorolt állatnemek száma 1892-ről 1893-ra kivétel nélkül apadt és pedig a szarvasmarha 244.107 darabbal, juh és bárány 1,454.970-nel, a sertések 24.329 darabbal. Ezen apadás azonban nem a megrosszabbodott gazdálkodási viszonyok folytán állott elő, hanem kizárólag az ideai szűk takarmánytermésnek következménye; 1891-ről 1892-re az állatok száma — a sertések kivételével — emelkedett.

— Lebbencs szabadon. A régi betyárvilág romantikáját elevenítette föl 10—14 évvel ezelőt Szabó János, akit egész Bácska csak a Lebbencs néven ismert és rettegett. Annak idején csendőrkékre került s teljes nyolc esztendőtt ült Illaván; a 8 évi fegyházhoz ráadásul odamondta a törvényszék, hogy 10 évi hivatalvesztésre és politikai jogainak felfüggesztésére is ítéltetett. 1885. évi november hó 17-én kezdte meg büntetését a jeles ember s az illavai fegyházba 1888. évi december hó folyamán fogadták be. F. év november hó 17-én ismét szabad lesz Lebbencs, a ki letartóztatása alatt nyugodtan viselte büntetését s jó magaviseletet tanúsított, sőt a javulás jeleit is tapasztalták nála. De meg is viselte őt a kemény büntetés, meg az idő; most már törődött és beteges lett az alig 48 éves ember. Az illavai fegyházban megtanulta a szabó mesterséget s hivatalosan „kielégítőnek” minősítették az e téren elért eredményét, Talán a becsületes életet is megkísérli majd ezután. Militics község részesül abban a nagy szerencsében, hogy legelőször tiszteli őt a maga körében, mert igazolványa és utlevele már előre is ide állított ki.

Felelős szerkesztő: STOCZEK KÁROLY.

17011/1893.

Versenyárgyalási hirdetés.

Szabadka szab. kir. város közönsége által Szabadkán építendő „Mária-Valeria” városi közpoház összes építő munkálataira a következő feltételek mellett ezennel írásbeli zárt ajánlati verseny tárgyalás hirdettetik:

1. Az összes építő munkák a következők: föld, köműves és elhelyező, kőfaragó, vas, ács, bádogos, cserépfedő, asztalos, lakatos, mázó. üveges, szobafestő, granittóterrazzó, árnyékszék, fürdőberendezési és kályha munkák.

2. Csak az itt elősorolt összes építő munkálatokra egyszerre a lható be ajánlat az egységáruk szerint; vagy általán összegben.

3. Az árlejtésben résztvéhetnek mindazon képesített vagy bejegyzett szakértő vállalkozók, akik az építkezés kivételére hatósági engedéllyel bírnak.

4. Az ajánlattevők az egységárukat, valamint teljes ajánlati összeget is a kibocsájtott ajánlati iven számokkal és betűkkel is kiírni tartoznak. Csak is az eredeti kibocsájtott és kellőleg kitöltött ajánlati ivenek benyújtott ajánlatok vétetnek figyelembe.

5. Az 50 kros bélyeggel ellátott lepecsételt ajánlatok legkésőbbben f. é. november hó 26-án déli 12 óráig nyújtandók be Szabadka sz. kir. város polgármesteri hivatalánál, mert későbbben érkezett ajánlatok nem fogadhatók el. A lepecsételt borítékon megjelölendő az, hogy a levélben ajánlat foglaltatik a nevezett kórház építésre.

6. Távirati uton küldött ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

7. A beadott ajánlatok f. é. november hó 27-én déli 12 órakor fognak a polgármesteri hivatalban felbontatni, mely alkalommal az ajánlattevők is jelen lehetnek.

8. Kötelesek az ajánlat tevők 8000 frt bántópenzt a vállalati általános feltételekben körülírt határozmányok értelmében Szabadka szab. kir. város pénztári hivatalában lefizetni és az erről szóló nyugtatványt az ajánlatához csatolni.

9. Szabadka szab. kir. város minden jogot fen tart magának arra nézve, hogy a munkák kivételével bármelyik — ha nem is a legolcsóbb — ajánlattevőt bízassa meg, vagy esetleg a körülmények szerint új versenytárgyalást hirdessen ki.

10. Az építési tervek, előmérés és költségvetés vállalati általános és különleges feltételek Szabadka sz. kir. város polgármesteri hivatalában és Budapesten Bobula János tervező építész ur irodájában (VII. ker. Szövetség utca 45. sz.) tekinthetők meg.

Kelt Szabadkán, 1893. évi október hó 22-én.

Mamuzsich Lázár,
polgármester.

Eladó

Porosz köszén.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy alulírott nál a legjobb minőségű **Poroszdíó és darabos szén** megrendelhető. Azon t. vevők a kik az egész téli szükségleteiket — akár egyszerre, akár részletenként — alulírott nál fedezik: **kedvezményes árakban** részesülnek. A kiszolgálat pontosan eszközöltetik.

Karsai Bertalan.

Az iroda helyiség áthelyezett a Vesselényi-utca Balogh-féle házba.

Uj fakeskedés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására kozni, miszerint helyben **a szegedi országuton** (szegedi szöllők) levő **Gyorgyevics-féle telken**

épületfa-kereskedést

nyitottam. Dúsan berendezett **épületfa, zindely, deszka, léc** stb. raktáromat ajánlom a t. vállalkozók, építészek és asztalos urak figyelmébe.

Több éven át szerzett tapasztalataim e téren arra a kijelentésre jogosítanak, hogy tisztelt vevőimet minden tekintetben ki fogom elégiteni.

Egyben értesitem a t. közönséget, hogy mindennemű tűzifa is kapható nálam.

Frankl Salamon,

fakeskedő.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint Szabadkán, Bercsényi-utca 4-ik szám alatt IV. kör. saját házamban a mai kor igényeinek teljesen megfelel

Asztalos és Kárpitos Butortelep

állítottam fel.

Raktáron tartok háló, ebédlő, nemkülönb szalon berendezéseket is.

Továbbá minden e szakba vágó kárpitos és asztalos munkák is, a legnagyobb választékban kaphatók.

Együttal értesitem a n. é. közönséget, miszerint az eddig fentartott építkezési munkákat továbbra is folytatni fogom.

Midőn ezt a n. é. közönség tudomására hozni van szerencsém, hivatkozom e téren hosszú éveken át szerzett tapasztalataimra, s kérem miszerint eddigi jó indulatát új vállalatomra is kiterjeszteni kegyeskedjék.

Szabadkán 1893. október hóban.

Kiváló tisztelettel:

NAGY MIHÁLY.